

Подводя итог моему выступлению, приоритетами развития железнодорожного транспорта в области свободной торговли между Украиной и странами Евросоюза могут являться, безусловно, приоритеты создания интеллектуальной транспортной системы с обеспечением социальных функций данного государства.

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РЕГІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА СХОДУ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

30 травня 2013 р. у залі засідань Донецької Торгово-промислової палати відбулося третє сесійне засідання робочої групи «Регіональний розвиток та політика згуртування» на тему «Стратегічні пріоритети регіонального співробітництва Сходу України з країнами ЄС».

Засідання відбулось в рамках проекту «Національний конвент України щодо ЄС» за участі Регіонального філіалу НІСД у м. Донецьку, Донецької ОДА, Донецької обласної ради. Проект втілюється Національним інститутом стратегічних досліджень, Українським незалежним центром політичних досліджень у партнерстві з Дослідницьким центром Словацької асоціації зовнішньої політики та за підтримки Міжнародного Вишеградського фонду та Slovak AID. Проект виконується під патронатом Адміністрації Президента України, Міністерства закордонних справ України та Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

В ході засідання було обговорено такі питання:

1. Ризики та перспективи зростання конкурентоспроможності регіонів Сходу України за умов підписання Угоди про політичну асоціацію та ЗВТ з ЄС.
2. Сценарії регіонального співробітництва Донбасу та ЄС: перспективи модернізації старопромислових, сільських, периферійних та прикордонних територій.

3. Інфраструктура регіонів Сходу України: реальний стан та перспективи наближення до стандартів ЄС.
4. Виклики євроінтеграції як передумова диверсифікації регіональних економічних комплексів Сходу України.
5. Членство євро регіону «Донбас» у Асоціації європейських прикордонних регіонів (АСПР): можливості участі України у проектах і програмах ЄС.
6. Інвестиційна привабливість територій Сходу України: чи сприятиме цьому відродження СЕЗ і ТПР.

У засіданні взяли участь посадовці міністерств та відомств України, іноземних дипломатичних представництв в Україні, провідні вітчизняні експерти, представники органів місцевого самоврядування і неурядових організацій.

обласної ради Євген Харін, наголосив на важливості обговорення окремих практичних питань, які стали особливо актуальними в контексті вступу Донецької і Луганської областей до євро регіону «Донбас». Серед таких питань: упорядкування законодавчої бази України і Російської Федерації, необхідність ухвалення додаткових законів щодо функціонування Євро регіонів; проблема узгодження всіх процедур щодо перетину кордону і функціонування прикордонних переходів тощо. Євген Харін висловив сподівання на плідну дискусію щодо означених питань та багатьох інших питань, пов'язаних з розвитком Євро регіонів, вироблення механізмів та інструментів їх вирішення.

Відкриваючи засідання, перший заступник голови Луганської

Перший заступник директора Національного інституту стратегічних досліджень Ярослав Жаліло передав учасникам вітання від директора НІСД Андрія Єрмоласва з побажаннями плідної роботи. За його словами, Конвент є специфічним інструментом для створення інформаційного майданчика між державною владою та підприємництвом. Крім того, саме на регіональному рівні найбільше відчувається прагматизація економічних процесів, а також виникають практичні питання щодо реалізації потенціалу євроінтеграції. На думку Я. Жаліло, європейський досвід сублокальних моделей доцільно застосувати для розвитку малого бізнесу в регіоні, а форми субконтрактних схем дозволять залучити малий та середній бізнес до економічних ланцюгів великих підприємств. Специфіка участі у цьому процесі Східного регіону України, за словами Я. Жаліло, полягає у переході від ідеології до конкретних проектів. Донецька область як член євро регіону «Донбас» просуває процес євроінтеграції на Схід і тим самим, переконаний Ярослав Жаліло, сприяє вирішенню актуальних проблем: диверсифікації економіки старопромислових регіонів, реалізації завдань структурної перебудови регіональних економічних комплексів, посилення процесів локальних інтеграцій (як приклад – «Північний Донбас»), вирішення позаекономічних питань (культурно-освітніх, розвитку туристичної сфери тощо).

Радник директора Національного інституту стратегічних досліджень Володимир Лупацій повідомив про позитивні напрацювання та підсумки роботи проекту «Національний Конвент України щодо ЄС», який діє вже третій рік. Водночас, на його переконання, в Україні спостерігається недооцінка регіонального вибору стратегії європейської інтеграції; не реалізується потенціал АР Крим та Одеської області в якості її південного вектору; недостатньо розвинений і механізм практичного діалогу на регіональному рівні, залишається відкритим питання щодо європеїзації єврорегіонів України, Росії та країн-партнерів за окремими проектами. Відтак, Володимир Лупацій закликав учасників засідання до вироблення конкретних рекомендацій, які б дозволили наповнити практичним змістом євроінтеграційні процеси на регіональному рівні.

Експерт-аналітик Інституту громадянського суспільства Ігор Абрам'юк зауважив, що в Україні не так багато відмінностей між регіонами, але потенціал їх взаємодії використаний недостатньо. Зокрема, не прийнято закон про засади державної регіональної політики (відповідний законопроект, на думку експерта, має шанси на проходження в парламенті найближчим часом); триває процес розробки національної стратегії регіонального розвитку до 2020 року, до якого повинні долучитися органи місцевої влади. На думку Ігоря Абрам'юка, необхідно змінити діяльність Державного фонду регіонального розвитку з метою спрямування субвенцій на фінансування проектів регіонального розвитку, а не окремих об'єктів, а також ухвалити Концепцію реформування місцевого самоврядування. Експерт також повідомив про старт проекту підтримки регіонального розвитку, який надає грантову підтримку місцевим радам з метою розвитку аграрних територій. За його словами, одним з попередніх успішних проектів ЄС стало виділення 9 млн. дол. на розвиток соціальної інфраструктури м. Свердловська.

Директор Регіонального філіалу НІСД у м. Донецьку Юрій Макогон у своєму виступі акцентував увагу на тому, що структура експортно-імпоротної діяльності України та кількісні характеристики зовнішньої торгівлі відображають складні й суперечливі процеси, обумовлені наявною структурою національного виробництва. Продовжуючи думку, Юрій Макогон висвітлив системні проблеми та реалії спеціалізації виробництва на важких галузях індустрії, в контексті аналізу експортно-імпоротної номенклатури товарів у системі міжнародної торгівлі; акцентував увагу присутніх на незадовільному стані основних виробничих фондів та об'єктивних труднощах, що виникають перед українськими товаровиробниками в умовах загострення конкуренції на міжнародних ринках. Зовнішньоторговельний оборот України, наголосив Юрій Макогон, практично збігається з її ВВП. Це означає, що вагома частка українського бізнесу так чи інакше пов'язана із зовнішньоекономічними операціями. За умовами угоди про Зону вільної торгівлі 95 % торговельних потоків між Україною та ЄС будуть лібералізовані. Ці 95 % припадуть переважно, на більші обсяги експорту та імпорту великого бізнесу. Інтереси середнього та малого бізнесу за таких обставин, майже не враховуються. На переконання Юрія Макогона, держава має запровадити ефективні механізми та інструменти, що сприятимуть задіяно потенціалу малого та середнього бізнесу, зростанню доходів населення, підвищенню конкурентоспроможності національного виробництва. У складних умовах загострення конкуренції на внутрішніх ринках України, позитивну роль мають відігравати структурно-інноваційні зрушення, диверсифікація економіки старопромислових регіонів, випуск інноваційної продукції.

Директор департаменту інвестиційно-інноваційного розвитку і зовнішніх зв'язків Донецької обласної державної адміністрації Ганна Бардакова привітала всіх присутніх від імені голови Донецької обласної державної адміністрації і наголосила на тому, що участь Сходу України у програмах прикордонного співробітництва обмежується віддаленістю регіону від західних кордонів, хоча таку можливість дають програми, пов'язані з Чорним морем. Разом з тим, за її словами, умови участі українських областей у зазначених програмах досить складні. Наприклад, для долучення Донецького регіону до участі у Чорноморській програмі необхідно три учасники. Російська Федерація відмовилась від участі у програмі, залишаються Болгарія та Румунія. При цьому остання є розпорядником коштів програми. За таких умов Україна має активізувати роботу щодо представлення своїх національних інтересів з урахуванням інтересів країн-партнерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Ганна Бардакова також повідомила про зростання обсягів торгівлі Донецької області з країнами ЄС. У виступі було зазначено, що Єврорегіон «Донбас» є членом Асамблеї єврорегіонів з правом голосу та одночасно членом Асоціації європейських прикордонних регіонів і активно співпрацює з окремими країнами ЄС за різними напрямками.

Завідувач відділу регіонального розвитку Національного інституту стратегічних досліджень Світлана Біла зазначила, що створення Єврорегіону «Донбас» відкриває для регіонів Сходу України (Луганської та Донецької області) можливість участі у проектах і програмах ЄС з прямим європейським фінансуванням, а отже – потребує від публічної влади на місцевому, регіональному рівні активізувати роботу у сферах, пов'язаних з організаційно-управлінською, інституційно-правовою, представницькою, комунікаційною, інформаційною, міждержавною міжрегіональною, інтеррегіональною, транскордонною діяльністю. Ставить питання щодо забезпечення комплексної орієнтації роботи публічної влади всіх рівнів на представництво інтересів регіонів Сходу України у ЄС, залучення регіонів Сходу України для участі у проектах та програмах ЄС. Особливу увагу, на думку Світлани Білої, слід приділити вирішенню спільних екологічних проектів, зокрема - проекту «Сіверський Донець».

Виконавач обов'язків президента Донецької Торгово-промислової палати Ельвіра Севостьяненко звернула увагу на те, що практичне втілення ідей співпраці з ЄС на сьогодні залежить від теоретичного бачення механізмів такої співпраці: малий і середній бізнес не зовсім розуміють, що потрібно робити у цьому напрямі та вимагають конкретики від фахівців-теоретиків. Ельвіра Севостьяненко окреслила загальні напрями роботи Донецької Торгово-промислової палати, до яких увійшла діяльність з інформування бізнесу щодо інструментів виходу на ринки ЄС; надання консультативних послуг щодо якості, кількості та можливого потенціалу попиту на ринках збуту експортованого товару; інформування бізнесу щодо технічної гармонізації торгівлі та ін. Донецька Торгово-промислова палата приймає участь у різноманітних проектах: від практичної підготовки до їх впровадження. Наприклад, проект «Ist i Vest», результатом реалізації якого очікується практичний вихід малого та середнього бізнесу на ринки Євросоюзу. Це вимагає високого рівня професійної компетенції та відповідної підготовки учасників ринку. Важливе значення для виходу регіонального бізнесу на світовий рівень матиме створення школи міжнародної торгівлі, переконана Ельвіра Севостьяненко.

Експерт Інституту структурної політики Емілія Махалека (Чехія), висловив тезу про те, що місцевий регіональний розвиток визначається спільною і залежить від ролі місцевих громад – громадяни, підприємці та інші учасники з неприємного сектору формують пріоритети розвитку «знизу-вгору». Пріоритетами локального розвитку, на думку Емілія Махалека є стимулювання розвитку місцевих громад, оперативне реагування на регіональні проблеми та виклики, стимулювання інновацій, інституційна допомога щодо впровадження багаторівневого управління для участі в політиці ЄС, врахування регіональних особливостей тощо. У Чеській республіці основним органом, який стимулює розвиток сільськогосподарських регіонів є Міністерство сільського господарства. За словами Емілія Махалека, на локальному рівні, основним пріоритетом політики ЄС є сприяння розробці та прийняттю стратегії регіонального розвитку як основного документу розвитку громади, який передбачає аналіз території, висвітлення можливостей та визначення мети відповідно до інноваційного характеру стратегії. Експерт запропонував інституційну та консультативну допомогу в процесі створення умов для співпраці України та Чехії щодо розробки проектів розвитку сільського господарства, освітніх програм, локального партнерства.

Перший заступник міського голови м. Артемівська Тетяна Савченко розпочала виступ з характеристики інвестиційного клімату в місті Артемівську. За її словами, останнім часом спостерігається покращення ситуації щодо залучення в регіоні іноземних інвестицій. Так, на одного жителя міста припадає 1571 долар інвестицій у розвиток Артемівську. Важливими напрямками роботи міської влади є політика екологічної безпеки, розвиток програм туризму, реалізація інфраструктурних проектів із залученням іноземного досвіду (Фінляндія, Німеччина). Тетяна Савченко висловила переконання у необхідності зміни підходів до регіонального розвитку, зокрема, щодо диверсифікації ринків збуту експортозалежних підприємств та недопущення нецільового використання коштів, спрямованих на розвиток території.

Проректор з наукової роботи Маріупольського державного університету Олена Булатова привітала учасників засідання від імені ректора Університету Костянтина Балабанова. У своєму виступі, Олена Булатова представила аналіз кластерного підходу щодо розвитку регіональних систем. На її думку, кластерний підхід є найбільш вдалим для розвитку регіональної економіки, свідченням чого є майже 100-відсоткова кластеризація країн Європейського Союзу. Олена Булатова зазначила, що на сьогодні в ЄС існує близько 1000 європейських кластерних організацій, а основними факторами формування кластерів є сприятливе географічне розташування, зростання конкурентоспроможності певного сектору економіки та інноваційність. Олена Булатова повідомила, що у рамках стратегії розвитку Донецької області до 2025 р. передбачено створення металургійного та аграрно-промислового кластерів (у т.ч. створення конкурентоспроможної харчової промисловості). Водночас, за її словами, нові форми міжрегіональної та міждержавної співпраці у сфері формування кластерних об'єднань і досі недостатньо проаналізовані та малодосліджені. Наприклад, реалізація транспортного потенціалу Маріуполя та прикордонні зв'язки з Росією створюють можливості щодо забезпечення якісної транскордонної взаємодії. Ефективний регіональний розвиток європейського рівня вимагає поглиблення співробітництва у системі «влада-бізнес-наука», підвела підсумки Олена Булатова.

Провідний науковий співробітник Регіонального філіалу НІСД у м. Донецьку Ілля Хаджинов проаналізував процес входження України до СОТ. Вступ до СОТ, зазначив Ілля Хаджинов, забезпечив переваги для українських товаровиробників, що проявилось через спрощення доступу українських товарів на світові ринки, зменшення втрат експортерів від застосування дискримінаційних антидемпінгових механізмів, підвищення конкурентоспроможності українських товарів, здешевлення кредитних ресурсів завдяки лібералізації ринку фінансових і банківських послуг. З'явилися і нові можливості для розвитку сфери послуг. Ілля Хаджинов зазначив, що зусилля уряду й бізнесу в Україні мають бути зосереджені на реалізації наступних перспективних напрямків: реалізації заходів щодо підтримки експорту вітчизняної продукції шляхом розробки закону про фінансову підтримку експорту (страхування і кредитування), розширення номенклатури товарів українського експорту за рахунок збільшення поставок високотехнологічної продукції, створення широкої інформаційної системи зовнішньої торгівлі і стимулювання малого й середнього бізнесу, участі у переговорах раунду «Доха-розвиток» з метою захисту національних інтересів і одержання для країни преференцій відносно зобов'язань за умов вступу нових членів.

Перший заступник начальника головного управління економіки Донецької обласної державної адміністрації Валерій Переверзєв звернув увагу учасників засідання на особливості розвитку малих міст, що, як правило, не можуть самостійно вирішити весь комплекс соціально-економічних та комунальних проблеми і потерпають від монофункціональності (наприклад, Маріуполь чи Єнакієве). Цікавим щодо цього є досвід міжмуніципального співробітництва в країнах ЄС, зазначив Валерій Переверзєв.

Світлана Біла, завідувач відділу регіонального розвитку НІСД, підводячи підсумки засідання робочої групи констатувала, що Схід України демонструє готовність до євроінтеграції. Але попереду ще багато роботи на локальному, місцевому та регіональному рівні. Розроблені за результатами засідання рекомендації, підкреслила Світлана Біла, спрямовані на практичне вирішення актуальних для регіонів Сходу України системних проблем, у т.ч.: диверсифікації економіки старопромислових регіонів, сприяння розвитку інфраструктури, підвищенню конкурентоспроможності агропромислового комплексу, поширенню сфери дії альтернативної енергетики, сприяння розвитку туристично-рекреаційного комплексу регіону тощо. Світлана Біла зауважила, що комплексне застосування кластерного, просторового підходу, застосування дієвих механізмів державно-приватного партнерства та міжрегіонального співробітництва позитивно вплине на зростання конкурентоспроможності регіонів Сходу України та надасть нового поштовху процесам євроінтеграції.

XVII МЕЖДУНАРОДНАЯ ЛЕТНЯЯ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ШКОЛА

Как сделать занятия более интересными и увлекательными? Ответ знают на кафедре «Международная экономика» экономического факультета ДонНУ. Здесь студенты имеют возможность получать и совершенствовать свои знания не только на привычных лекциях в университетских аудиториях, но и на тренингах и мастер-классах, проводимых ведущими современными специалистами. И все это благодаря Международной Летней Экономической Школе (МЛЭШ), проводимой совместно с Центром экономического образования и консалтинга «Внешконсалт», Британским Советом в Украине и Донецким филиалом Национального института стратегических исследований. МЛЭШ является уникальной формой неаудиторной работы со студентами.

Ежегодно Международная Летняя Экономическая Школа дарит всем участникам бесценный опыт, новые знакомства, незабываемые впечатления, помогает по-новому взглянуть на выбранную специальность.

Руководитель проекта, заведующий кафедрой «Международная экономика» ДонНУ, д.э.н., профессор Макогон Юрий Владимирович приветствует участников 17 МЛЭШ.

Несколько десятков человек в этом году с нетерпением ждали 02 июля. В этот день свои двери открыла XVI Международная Летняя Экономическая Школа. А это значит, что все, кто нашел друзей в прошлые годы, снова их встретит, а новички находятся в томительном ожидании новых знакомств и открытий – со всех сторон нашей планеты должны съехаться студенты, чтобы принять участие в так полюбившейся многим за эти годы Школе.

С 2 по 6 июля 2013 г. в Донецке и Святогорске проходили занятия в XVI Международной Летней Экономической Школе. МЛЭШ – это новая форма объединения молодежи для повышения уровня ее образования, площадка для общения студентов из разных стран. За все время существования Международной Летней Экономической Школы в ее работе приняло участие более 3000 человек из 25 стран мира. В XVII Международной Летней Экономической Школе участвовало более 80 студентов из 14 стран мира и 5 регионов Украины.